

Бондаренко В. В. Виставкова діяльність музею як засіб популяризації спадщини видатних педагогів / В. Бондаренко // Проблеми та перспективи розвитку освіти, науки і техніки в Україні та світі [До 25-річчя відновлення державної незалежності України] : зб. праць за матеріалами Всеукраїнської науково-практичної конференції, 20-21 травня 2016 р., Київ - Переяслав-Хмельницький. – К., Переяслав-Хмельницький, 2016. – С. 86 – 90.

Вікторія Бондаренко,

Педагогічний музей України, Київ, Україна

v_bondarenko87@ukr.net ; <https://www.facebook.com/viktorijabondarenk>

**ВИСТАВКОВА ДІЯЛЬНІСТЬ ПЕДАГОГІЧНОГО МУЗЕЮ ЯК ЗАСІБ ПОПУЛЯРИЗАЦІЇ
СПАДЩИНИ ВИДАТНИХ ПЕДАГОГІВ (ЗА МАТЕРІАЛАМИ ВИСТАВКИ «2016-й
ПЕДАГОГІЧНИЙ»)**

Viktorija Bondarenko,

Pedagogical Museum of Ukraine, Kyiv, Ukraine

**THE EXHIBITION ACTIVITY OF PEDAGOGICAL MUSEUM AS MEANS OF
POPULARIZATION OF PROMINENT TEACHER`S INHERITANCE (AFTER AN
EXHIBITION “2016th PEDAGOGICAL”)**

Актуальність. Сьогодні, в період розбудови національної освітньої системи України, педагогічна спадщина видатних українських вчених-педагогів може послугувати цінним підґрунтям для реформування вітчизняного шкільництва. Педагогічний музей України зберігає, вивчає і популяризує педагогічний досвід класиків вітчизняної педагогічної думки [1, с. 139].

Мета. В статті висвітлюється музейний досвід популяризації наукового доробку видатних українських освітніх, культурних, громадських діячів, вчених-педагогів, що зробили вагомий внесок у розбудову освітньої системи та педагогічної науки України. На прикладі виставки «2016-й педагогічний» представлено експозиційні прийоми, спеціальні художні, інтерактивні засоби, що використовуються музейниками під час оформлення виставок педагогічної та просвітницької спадщини.

На початку 2016 року в музеї було створено виставку «2016-й – педагогічний», присвячену ювілеям видатних вчених-педагогів а також 115-річчю Педагогічного музею та 90-річчю Інституту педагогіки НАПН України. Відкриває виставку розділ присвячений 115-й річниці від дня заснування Педагогічного музею України, в якому висвітлено історію заснування музею та

історію побудови будинку для Педагогічного музею. Окремі вітрини розповідають про архітектора будинку Павла Альошина та мецената Семена Могильовцева.

У другому розділі «Видатні педагоги-ювіляри» представлено матеріали, що висвітлюють педагогічну діяльність видатних українських освітніх й культурних діячів XIX-XX ст., ювілеї яких відзначаємо у 2016 році - Михайла Чалого (200-річчя), Михайла Драгоманова (175-річчя), Христини Алчевської (175-річчя), Софії Русової (160-річчя), Івана Франка (160-річчя), Михайла Грушевського (150-річчя), Омеляна Поповича (160-річчя), Павла Тичини (125-річчя).

У третьому розділі «Інститут педагогіки НАПН України: 90» 90-річна історія Інституту педагогіки представлена через постаті вчених-педагогів, які працювали в Інституті в різні роки. Це – перший директор УНДПУ (Українського науково-дослідного інституту педагогіки) Олександр Попов (125-річчя), один з перших аспірантів новоутвореного Інституту, а згодом співробітник Микола Миронов (115-річчя), такі вчені як: Володимир Масальський (120-річчя), Олександр Залужний (130-річчя), Олексій Русько (110-річчя), Борис Кобзар (90-річчя), Іван Єременко (100-річчя), Надія Скрипченко (85-річчя). Це вчені, які зробили значний внесок у розбудову національної системи освіти та перетворили Інститут педагогіки на провідний центр педагогічної науки в Україні. Зазначена структура виставки відображається у тематико-структурному плані та прес-релізі, який розміщується у засобах масової інформації [3].

В художньому оформленні цієї виставки науковцями музею було застосовано як традиційні форми подачі матеріалу так і розроблено нові науково-допоміжні музейні засоби, які допомогли розкрити і унаочнити зміст експозиції. Потреба в нових формах подачі матеріалу виникла через те, що основними музейними експонатами, які презентують педагогічний доробок вчених є їхні друковані праці. Але, сама по собі книга – це доволі невігідний музейний експонат. Книга цікава передусім завдяки своєму змісту, який сприймається лише шляхом прочитання. Це процес більш складний і тривалий (а в умовах музейного показу майже неможливий) порівнянно із зоровим сприйняттям [2, с. 209]. В цьому й полягає складність їх експонування. Саме тому під час створення виставок, основою яких є книги, музейним працівникам доводиться залучати допоміжні засоби, знаходити нові додаткові прийоми експонування книги, які б допомагали відвідувачу побачити її змістове наповнення, зрозуміти наукову концепцію виставки і, водночас, викликали інтерес до книги як до музейного експонату. Саме тому науковцями Педагогічного музею України під час роботи над виставкою «2016-й педагогічний» було застосовано такі допоміжні експозиційні засоби як: інсталяції, силуети, об'ємні літери, медійні засоби тощо. Так, наприклад, в оформленні вітрин присвячених 160-річчю Софії Русової були використані кольорові олівці, літери, дитячі іграшки, силуети. Ці допоміжні експонати були застосовані з метою розкриття ідейного наповнення праць Софії Русової, кращого унаочнення її педагогічних поглядів.

На виставці С. Русова представлена як теоретик дошкільного виховання, оскільки саме концепція дошкільного виховання на національному ґрунті посідає одне з центральних місць у

науковому доробку вченої. Дитина асоціювалась у Софії Федорівни з квіткою, яку необхідно рости, плекати, правильно підживлювати, щоб виросла гармонійна особистість. А виховательок дитячого садка Софія Русова називала “садівницями”. саме тому в оформленні вітрини було використано силует дитини з корінням. Під корінням розміщені статті Софії Федорівни – «Дошкольное воспитание в деревне», «Дитячий садок на національній ґрунті» та праця «Дошкільне виховання».

Важливим засобом виховання дитини Русова вважала гру, бо саме гра, на думку педагога, надає певну свободу, розвиває та навчає дитину. Щоб символічно показати погляди Софії Русової на роль гри у вихованні дошкільників в оформленні експозиції музейниками було використано кольорові олівці (самі олівці, їх кольори теж є свого роду символами дитячої творчості) та пластикові літери, з яких було складено вислів: «Гра – шлях до самовиховання» із праці С. Русової «Дошкільне виховання». Крім того, у вітрину було вміщено іграшки, які символізують різні види ігор, про які згадує Русова у «Дошкільному вихованні». А саме: коник з соломи - народні ігри, кубик - ігри під керівництвом дорослих, або ігри за правилами, ведмедик - самостійні ігри дітей.

Вдалими прийомами, які викликали неабиякий інтерес у відвідувачів, послуговували також об’ємні інсталяції з фото перших співробітників УНДІПу та будівлі інституту, відтворення робочого столу Павла Тичини з оригіналами експонатів, наданих для експонування Музеєм-квартирою Павла Тичини, показ фільму про С. Русову.

Усі вищезазначені експозиційні прийоми, які були використані під час оформлення цієї виставки, значно допомогли унаочнити й розкрити тему виставки. На матеріалах експозиції та за допомогою спеціальних художніх, інтерактивних методів науковцям музею вдалося показати роль творчого доробку видатних українських педагогів-ювілярів 2016 року. І, що не менш важливо, зацікавити відвідувачів, змусити пережити певні емоції від побаченого, що спонукатиме їх знову відвідати музей. Образна мова експозиції, створеної з абсолютно різних експонатів, допомогла показати книгу, глибше розкрити її зміст та ідейне наповнення.

Таким чином, науково-експозиційна діяльність Педагогічного музею України сприяє популяризації творчої спадщини видатних українських педагогів, усвідомленню ролі книги в контексті розвитку української і світової культури, збереженню історичної пам’яті, формуванню національної самосвідомості.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Міхно О. П. Науковий об’єкт «Колекція стародруків Педагогічного музею України» (рукописи, стародруки та рідкісні видання 1477 – 1923 рр.), що становить національне надбання: збереження, вивчення, популяризація / О. П. Міхно // Історико-культурна спадщина: збереження, доступ, використання: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., м. Київ, 7 – 9 квітня 2015 р., Національний авіаційний університет / ред. кол. Тюрєменко І. І. та ін. – К. : «Талком», 2015. – 380с.
2. Музееведение. Музеи исторического профиля : Учеб. пособие для вузов по спец. «История» / под ред. К. Г. Левыкина, В. Хербста. – М.: Высш. школа, 1988. – 431 с.

3. Відкриття виставки «2016-й педагогічний» у Педагогічному музеї України [Електронний ресурс] // Національна академія педагогічних наук України: веб-сайт. – Режим доступу: <http://naps.gov.ua/ua/press/announcements/868/>

Бондаренко В.В. (Педагогічний музей України, Київ; v_bondarenko@ukr.net)

Виставкова діяльність Педагогічного музею як засіб популяризації спадщини видатних педагогів (за матеріалами виставки 2016-й педагогічний»)

Bondarenko V.V. (Pedagogical Museum of Ukraine, Kyiv, Ukraine). The exhibition activity of Pedagogical Museum as means of popularization of prominent teachers inheritance (after an exhibition “2016th pedagogical”)

АВТОР: Бондаренко Вікторія Володимирівна - старший науковий співробітник Педагогічного музею України (Київ, Україна). Адреса: м. Київ, вул. Володимирська 57, Тел: 0681985240, ел. адреса: v_bondarenko@ukr.net